

Eurajoen kunnan lausuntoluonnos sote- ja pelastustoimen uudistamisesta

Perusturvajohtaja Alpo Komminaho 9.9.2020 -> perusturvalautakunta 16.9.2020 -> kunnanhallitus 22.9.2020

Taustatiedot

Onko vastaaja

- kunta
- sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue
- maakunnan liitto
- muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin
- valtion viranomainen
- järjestö
- joku muu

Vastaajatahon virallinen nimi
Eurajoen kunta

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot
Alpo Komminaho, alpo.komminaho@eurajoki.fi, p. 044 312 4354

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä
Kunnanhallitus 22.9.2020

Kysymykset

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Teoriassa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden palveluiden tarve ohjaa rahoitusta nykyistä tasapuolisemmin koko maassa ja kaventaa terveys- ja hyvinvointieroja valtakunnallisesti. Käytännön toteutus riippuu siitä, kuinka onnistunut kriteeristö onnistutaan luomaan sekä rahoituskehityksen riittävydestä.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Lakiesitys ei suoranaisesti vaikuta pelastustoimen palveluiden saatavuuteen parantavasti, koska pelastustoimen palveluverkko maan eri osissa on nykyisellään hyvin erilainen, sekä rakenteen että palvelutason osalta. Pelastustoimen valtakunnallisen ohjauksen lisääntyminen voi paikoin jopa uhata nykyistä palveluverkkoa ja näin heikentää palveluiden saatavuutta joillakin alueilla.

Tällä hetkellä pelastustoimen palveluiden tuottaminen perustuu valtakunnalliseen ohjeistukseen toimintavalmiudesta, riskiarvioon ja Pelastuslain perusteella tehtävään pelastustoimen palvelutasoon aluehallintovirastojen valvoessa palvelutason toteutumista. Tämä on osoittautunut toimivaksi järjestelmäksi, jossa pelastustoimen alueen kunnat ovat voineet saada minimitasoa parempaa palvelua niin halutessaan. Järjestämislain perusteluissa on nostettu esille ongelmat valtakunnallisessa pelastustoimen ohjauksessa. Todettakoon, että pelastuslaitokset ovat pelastuslaitosten kumppanuusverkoston kautta kyenneet tekemään rakentavaa kehittämistyötä ja ongelmana on lähinnä ministeriön ja pelastuslaitosten välillä. Esitys korjaa valtakunnalliseen ohjaukseen liittyvän toimivaltakysymyksen, mutta samalla tulee varmistaa ohjaukseen tarvittava riittävä resurssi ja luoda toimiva ohjausprosessi.

Esitys varmistaa sen, että pelastustoimi voi myös jatkossa olla mukana tuottamassa ensihoitopalveluita, mikäli se katsotaan tarkoituksenmukaisesti maakunnassa. Nykyisin käytössä oleva ensihoitopalveluiden sekatuottaja-malli ei ole taloudellisesti tehokkain malli, vaan se aiheuttaa päällekkäisiä kustannuksia toiminnan jatkuvuuteen liittyen (henkilöstö, kalusto)

Pelastustoimen yhteistyötä ei ole syytä rajoittaa ainoastaan ensihoitoon, vaan esim. yhteinen tilannekeskus ja akuutit kotiin annettavat palvelut.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Kyllä

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Pelastustoimessa vähäriskinen liiketoiminta voisi käsittää esimerkiksi turvallisuuskoulutukseen liittyvän liiketoiminnan, mikä mahdollistaisi osaltaan ikääntyvän tai osatyökykyisen henkilöstön vaihtoehtoiset urapolut heikentämättä kuitenkaan pelastustoimen toimintavalmiutta (tämän voisi laittaa kohtaan 17)

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

On hyvä, että lainsäädännössä on rakenteet sote-maakuntien vapaaehtoiselle yhteistyölle. Erityisesti pienimmille sote-maakunnille ylimaakunnallinen yhteistyö saattaa muodostua tärkeäksi keinoksi vastata sote-palvelujen järjestämisvastuuseen.

52 §:ssa kuvatut yhteistyön rakenteen muodot (yhteinen toimielin, yhteinen virka, sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta ja sote-maakunta) ovat riittäviä varmistamaan sen, että vapaaehtoiselle yhteistyölle löytyy sopivat ja riittävät yhteistyön mahdollistavat ja varmistavat yhteistyörakenteet.

Yksi sote-maakuntien yhteistoiminnan muoto on yhteinen toimielin, joka voi hoitaa jotakin sote-maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvaa tehtävää. Lakiehdotuksen

perusteluosassa todetaan, että kyseinen yhteinen toimielin olisi vastuu-sote-maakunnan valtuuston ja sote-maakuntahallituksen alainen toimielin ja sen alaisena toimiva organisaatio olisi osa vastuu-sote-maakunnan organisaatiota. Kaikilla yhteistoimintaan osallistuvilla sote-maakunnilla olisi mahdollisuus valita osa yhteisen toimielimen jäsenistä. Tästä huolimatta sen varmistamiseksi, että kaikilla yhteistoimintaan osallistuvilla sote-maakunnilla olisi tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa yhteisen toimielimen toimintaan ja siten vastuu-sote-maakunnan järjestämisvastuulle siirrettyyn toimintaan, tulisi sopimuksesta yhteisestä toimielimestä säätää tarkemmin.

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Esitetty rahoitusmalli ohjaa sote-maakuntien taloudenhoitoa tiukemmin mutta toisaalta myös vakaammin, mihin on totuttu nykyisessä kuntien verorahoituksen kautta toteutetussa järjestelmässä. Rahoituksen riittävyteen sisältyy kuitenkin merkittävä riski varsinkin tilanteessa, jossa on siirrytty täysin laskennalliseen valtionosuusjärjestelmään. Rahoituksen tason tarkastaminen suhteessa toteutuneisiin kustannuksiin tulisi olla mahdollisimman nopeaa, eikä siihen saisi sisältyä pitkää viivettä. Onkin erityisen tärkeää, että maakuntien rahoitusjärjestelmän perusteita tarkastellaan kriittisesti toiminnan käynnistymisen jälkeen ja pyritään siihen, että maakuntien rahoitus vastaa parhaalla mahdollisella tavalla maakunnan tehtävien hoidosta aiheutuvia kustannuksia. Rahoitusjärjestelmässä tulee varautua siihen, että muutoksia rahoituksen perusteisiin joudutaan tarkistamaan lyhyelläkin aikavälillä.

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Maakunnat poikkeavat toisistaan paljon omaisuusjärjestelyjen ja investointitarpeiden suhteen. Investointimalli, jossa korvausinvestointien taso määräytyy pääosin poistojen

kautta ja rahoitetaan suoraan maakuntien valtionosuudella, tulee todennäköisesti asettamaan maakunnat eriarvoiseen asemaan rahoituksen riittävyyden suhteen. Suunniteltuja investointeja voi myös jäädä kokonaan tekemättä maakuntien rahoitusvaikeuksien vuoksi.

Isompien investointien suunnittelu ja niihin sisältyvä rahoituksen järjestely mukaan lukien maakunnan lainanottovaltuus tehdään vahvassa valtionvarainministeriön ohjauksessa. Tässä järjestelmässä maakuntien tasapuolinen kohtelu tulee varmistaa. Toisaalta on hyvä, että tällä tullaan todennäköisesti estämään taloudellisesti kannattamattomat investoinnit.

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Ei muutosehdotuksia

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Ei huomioita

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Mikäli toimitaan kirjaimellisesti lainsäädännön mukaisesti. Uudenmaan ja HUS:n alueella yhdenvertaisuutta ei välttämättä synny.

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Pykälissä 6 ja 7 määritetään kunnan ja sote-maakunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Asian tärkeyttä voitaisiin korostaa selkeämmin. Ensinnäkin kunnan ja sote-maakunnan tulisi varata riittävät voimavarat lakisääteisen hyvinvointia ja terveyttä edistävän toiminnan varmistamiseksi. Keskeistä hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen varmistamisessa on tiivis yhteistyö kunnan eri toimialojen ja toisaalta kunnan ja sote-maakunnan välillä. Kunnan keskeinen ja tärkein tehtävä on luoda ja tarjota olosuhteet, joissa kuntalainen voi tehdä oman hyvinvointinsa näkökulmasta hyviä päätöksiä. Sote-maakunnan tulee tukea kuntaa ja kuntalaista tuottamalla sote-palveluja niin, että tällaisten päätösten tekeminen on mahdollista, järkevää ja houkuttelevaa. Maakunnan alueelle tulisi tehdä kaikkien kuntien, sote-maakunnan ja maakunnan alueella toimivien julkisten ja yksityisten toimijoiden ja yhdistysten kesken yksi yhteinen hyvinvointisuunnitelma, josta jokainen tuottaisi oman toimeenpanosuunnitelmansa.

Kunta nimeää hyvinvointityöryhmän, jossa on vastuut jaettu eri toimijoille.

Määrittelyssä tulisi olla selkeä vastuutaho (maakunta tai kunta), nyt yhteisvastuu. Tärkeä korostaa alueen yhteiseen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen (ja suunnitelmaan) sitoutumista.

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei

- ei kantaa

Pykälän 12 tekstimuoto antaa ymmärtää, että sote-maakunta voi tuottaa sosiaali- ja terveystalvveluja hankkimalla niitä yksityiseltä palveluntuottajalta, jos palvelujen hankkiminen yksityiseltä palveluntuottajalta on tarpeen lakisääteisten ja yhdenvertaisten palvelujen järjestämiseksi sekä tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi – ei muussa tilanteessa.

2. momentin 3. kohdan mukaan palveluja ei voi hankkia terveydenhuoltolain 50§:ssa tarkoitettuja kiireellisen hoidon ja päivystyksen palveluja lukuun ottamatta perusterveydenhuollon päivä- ja ilta-aikaista kiireellistä vastaanottoa. Olisi enemmän kuin toivottavaa, että sosiaali- ja terveysministeriö jossakin vaiheessa lainsäädäntötyötä selkeyttäisi kiireellisen hoidon ja päivystyksen määrittelyjä ja terminologiaa. Tällä hetkellä tämä terminologia on epäselvä ja osin harhaanjohtava.

12a §:n mukaan voi käyttää vuokrattua sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstöä myös terveydenhuoltolain 50§:n mukaisessa varsinaisessa päivystystoiminnassa; tätä voidaan pitää perusteltua huomioiden laajojen yhteispäivystyspisteiden valtakunnallinen ongelma riittävän henkilöstön varmistamisessa.

17. Ovako 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Sote-maakunnalla tulee olla riittävät mahdollisuudet ohjata ja valvoa sekä yksityistä palveluntuottajaa että tämän käyttämää alihankkijaa.

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

kyllä

- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Ko pykälien sääntely sisältää suurien piirtein samat asiat, jotka tällä hetkellä toteutuvat terveydenhuoltolain ja eri asetusten perusteella erikoissairaanhoidossa. Lakiehdotus laajentaisi tähän yhteisesti tehtävään yhteistyösopimukseen koko maakuntien tuottaman sosiaali- ja terveystalouden. Yhteistyösopimuksessa on kattavasti kuvattu asiat, jotka yhteistyösopimus tulisi sisältää ja joista tulisi sopia. Sopimus laaditaan yhteistyöalueen maakuntien toimesta kuullen kuitenkin eri tahoja, mm. sosiaali- ja terveysalan koulutusta antavia korkeakouluja. Valmiuden ja varautumisen tehtävien osalta suunnitelma laaditaan yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa ja muuten sopimusta laadittaessa tulee kuulla myös sosiaali- ja terveysministeriötä. Tämän kuulemisen rooli ja merkitys jää epäselväksi.

Yhteistyösopimus luo hyvän raamin yhteistyöalueen yhteistyölle ja työnjaolle antaen yhteistyöalueille mahdollisuuden rakentaa ko. alueella järkevin sosiaali- ja terveystalouden palvelujärjestelmä. Tätä mahdollisuutta ja sen pohjalta rakennettavaa yhteistyösopimusta tulisi kunnioittaa eikä erilaisilla asetuksilla vaarantaa ja murentaa tätä alueellisesti rakennetta.

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Käytännössä tällaiset valmiuskeskukset ovat nykyisillä erva-alueilla jo olemassa ja toiminnassa.

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

Ei kantaa

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Pykälät 6 ja 7 voisi yhdistää samaan pykälään, jotta vastuu tulisi määriteltyä selkeämmin.

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Ei huomioita

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

- kyllä**
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Sote-maakuntien välisessä vertailussa haasteena on pelastustoimen järjestelyjen alueellinen erilaisuus. Esimerkiksi palokuntien määrä, jolla on suora korrelaatio kustannuksiin/ asukas vaihteluväli on Helsingin 0,4 palokuntaa/ 1000 asukasta Itä-Uudenmaan 4,3 palokuntaan/ 1000 asukasta (lähde FCG). Nykyisessä järjestelmässä haasteena on esimerkiksi taloustietojen vertailu, koska käytettävissä oleva aineisto ei ole vertailukelpoista kaikilta osin.

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Joidenkin pelastustoimen tehtävien järjestäminen on perusteltua koota suurempiin kokonaisuuksiin. Erityisesti tämä sopii erityisosaamista tai erityiskalustoa vaativien ja ei aikakriittisten tehtävien hoitamisen. Sen sijaan johtokeskusten ja tilannekeskusten keskittäminen on kyseenalaista. Tilannekeskusten osalta tulisi pyrkiä sote-maakuntien sisällä löytämään yhteistyömalli, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tilannekeskustarpeet voidaan yhdistää ja näin tuottaa lisäarvoa omalle sote-maakunnalle. Siilomainen ajattelu, jossa sosiaali- ja terveydenhuollolla olisi oma tilannekeskus ja pelastustoimella oma tilannekeskus ei palvele sote-maakunnan tavoitteita. Maakunnan yhteisellä tilannekeskuksella voi olla myös maakunnan varautumista tukevia tehtäviä.

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Vastaus kysymykseen riippuu siitä, minkälaisen muodostelman Suomi sitoutuu kansainvälisiin tehtäviin lähettämään. Jos lähettävän muodostelma on pieni, niin ryhmä on perusteltua koota esim. kolmen suurimman pelastuslaitoksen henkilöstöstä, jolloin myös kv-tehtävissä käytettävä kalusto olisi sijoitettuna sinne. Ihanteellisessa tapauksessa jokainen sote-maakunta tuottaisi vähintään yhden pelastusryhmän kansainväliseen toimintaan, jolloin kv-koulutuksen erikoisosaamista voitaisiin hyödyntää myös kansallisella tasolla omissa maakunnissa. On huomattava, että kv-kalustoa voidaan hyödyntää myös kansallisessa toiminnassa, jolloin kaluston sijoituksessa huomioidaan mahdolliset kansalliset käyttökohteet riskiarvion mukaisesti.

30. Mitä kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

Kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja on perusteltua keskittää kahteen tai kolmeen pelastuslaitokseen. Pienempien pelastuslaitosten resurssi ei riitä hoitamaan alueella olevaa suuronnettomuutta ja järjestämään samalla kansainvälisen avun vastaanottamista.

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Ei

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

Ei

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Pelastustoimi on ollut alueellisena toimijana lähes 20 vuotta ja sinä aikana on vahvistunut käsitys siitä, että maakuntajako sopisi usein myös muidenkin tehtävien järjestämiseen, erityisesti keskikokoisissa maakunnissa.

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

- Etelä-Savon maakuntaan

- Pohjois-Savon maakuntaan

Ei kantaa

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Voimaanpanolakiin on otettu edellisen uudistuksen säädös lähes sellaisenaan. Lakiluonnoksen perusteluteksteihin on jäänyt epä johdonmukaisuuksia mm. sote-maakunnan ja väliaikaisen valmistelutoimielimen muodostamisajankohdasta.

Sote-maakunnan päätöksentekojärjestelmä noudattaa kunnallista päätöksentekomallia, joten on perusteltua muodostaa väliaikainen valmistelutoimielin kuntavaalien 2021 tuloksen pohjalta valituista luottamushenkilöistä. Väliaikaisen toimielimen päätökset tulevat pitkälti muodostamaan pohjan sille, miten tuleva sote-maakunta toimintansa järjestää. Tämän takia tärkeä tavoite on hyödyntää demokraattista päätöksentekojärjestelmää sote-maakunnan perustamiseen alusta alkaen ja sitouttaa poliittiset päätöksentekijät uuden sote-maakunnan tavoitteisiin ja toimintaan. Päätösten valmisteluun ja esittelyyn valittaisiin määräaikaisiin virkasuhteisiin oman toimialansa asiantuntijoita sote-maakunnan valmisteluun osallistuvista organisaatioista.

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille.

Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Irtaimen omaisuuden osalta siirto tulee olla vastikkeellista. Esitetty ratkaisu asettaa kunnat eriarvoiseen asemaan ja tulee aiheuttamaan muutosta edeltävinä vuosina erilaisia paikallisia ratkaisuja, jotka eivät välttämättä ole julkisen talouden kokonaisuutta tarkastellen järkeviä.

Omaisuuden siirrossa on huomioita, että Satakunnan osalta isäntäkunnan tilinpäätökseen jää pelastustoimen omaisuuden poistoarvo, joka ensimmäisenä vuonna on noin 1,4 M€.

Sairaanhoitopiirit ja erityishuoltopiirit siirtyisivät varoineen, velkoineen ja sitoumuksineen sote- maakuntiin. Sote-maakuntiin siirrettävien kuntayhtymien jäsenkunnille ei maksettaisi korvausta omaisuuden siirtymisestä.

Kunnan järjestämän terveydenhuollon ym. käytössä olevan irtain omaisuus ja tietyt osakkeet (palvelujen järjestämistä ja tuottamista varten olevat yhtiöt) siirtyisi sote-maakunnalle ilman korvausta. Kuntien omistamat toimitilat siirtyisivät sote-maakunnan hallintaan siirtymäajan vuokrasopimuksella. Siirtymäajan jälkeen osa toimitiloista siirtyisi takaisin kuntien vastuulle.

Kaikki kunnilla olevat velat jäisivät kuntien vastuulle.

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensaatiosäätely hyväksyttävä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Kompensaatio on kunnille välttämätön tässä tilanteessa, jossa kuntien mahdollisuudet tasapainottaa omaa talouttaan kaventuvat huomattavasti. Kompensaatoraja on aivan liian korkea. Omaisuusjärjestelyt eivät missään nimessä voi aiheuttaa huomattavaa korotuspainetta kunnallisveroon.

Sote-maakuntiin siirrettävien kuntayhtymien jäsenkunnille ei siis maksettaisi korvausta kuntayhtymän siirtämisestä sote-maakuntaan. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 65/2018) todetaan, että irtaimen sote-omaisuuden (myös kuntayhtymäosuudet) korvaukseton siirtäminen maakunnille voi edellyttää itsehallinnon turvaavaa kompensatiojärjestelyä. Omaisuusjärjestelyt voivat vaarantaa itsehallintoa myös muissa kuin vaikeuksissa olevissa kriisikunnissa.

Kompensatiojärjestelmän tulisi luoda kestävä omaisuudensuojaa koskeva järjestelmä valtion, kuntien ja maakuntien välille. Esitetty menettely ei sitä tee eikä täytä perustuslakivaliokunnan asettamia edellytyksiä. Esityksen ja perustuslakivaliokunnan kannan välistä eroavuutta ei myöskään perustella millään tavalla.

Esitetty menettely altistaa omaisuusjärjestelyjä koskevat päätökset valitusmenettelylle, joka tarkoittaa, että omaisuusjärjestelyjen käytännöt vakiintuvat vasta korkeimman hallinto-oikeuden kannanottojen myötä ja pitkän odotusajan jälkeen.

Kuntien tulevan rahoitusjärjestelmän ja itsehallinnon kannalta on myös tietty epäsuhta siinä, että kuntien velat kokonaisuudessaan jäävät kuntien vastuulle. Suhteellinen velkaantuminen lisääntyy ja kuntien mahdollisuudet selvittää veloistaan vähenevät.

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Esityksen voimaanpanolaiksi 28 §:ssä esitetään tiettyjen ns. ulkoistamissopimusten/sopimusten ehtojen mitättömyyttä tietyissä olosuhteissa. Sopimus oikeudellisessa oikeuskäytännössä termi ”mitättömyys” ei ole vakiintunut ja jo tästä syystä aiheuttaa epävarmuutta seurausten suhteen. Yleensä muualla lainsäädännössä

mitättömäksi/tehottomaksi toteaminen tarkoittaa sitä, että sopimusosapuolten velvoitteiden täytäntöönpanon vastaavuus on otettava huomioon. Tästä voi seurata erimielisyyksiä siitä, onko tilanteessa jollekin osapuolelle (kunta/kunnat, sote-maakunta, yksityinen toimija) aiheutunut perusteetonta etua ja siitä seuraava palautusvelvollisuus.

Kyseistä 28 §:ä tulisi sisällöltään selventää sen suhteen, että yksityisellä palveluntuottajalla ei ole muita mahdollisia oikeuksia korvaukseen tai perusteettoman edun palautukseen kuin se, mitä säännöksen 5 momentissa säädetään korvauksesta.

Onko termi ”mitätön” tässä tapauksessa riittävän yksiselitteinen sopimusoikeudellisesti (vrt. voimassaolevan hankintalain ”tehottomuusseuraamus”)? Tässä tapauksessa olisi syytä vielä harkita ”pätemättömyys” –käsitteen käyttöä, jolloin käytettäisiin käsitettä, jonka sisältö ja seuraamukset ovat oikeuskäytännössä vakiintuneet.

42. Turvaako Kårkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

Ei kantaa

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

44. Voimaantulolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaantulolaista.

Ei

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannelta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitetut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Lakisääteisten tehtävien hoitaminen on teoriassa rahoitusjärjestelmän kautta turvattu. Käytännössä rahoitus on hyvin tiukka ja todelliset kustannukset tulevat todennäköisesti poikkeamaan järjestelmän kautta määräytyvästä rahoituksen tasosta huomattavasti. Tämä tulee aiheuttamaan ainakin lyhyellä aikavälillä haasteita lakisääteisten tehtävien hoitamisessa

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen **sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien** rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa**

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen **pelastustoimen tehtävien** rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Riskiluokkien ja asukastiheyden huomioiminen rahoitusmallissa on parempi kuin pelkkään asukaslukuun perustuva malli. Riskiruuutujen osalta tarkastellaan riskiluokkia I ja II, mutta olisi perusteltua tarkastella myös riskiruuutuja III, koska myös niille on asetettu

toimintavalmiutta koskevia tavoitteita. Riskikertoimen käyttöönotto edellyttää nykyistä säännöllisempää tilastoaineiston päivittämistä niin Tilastokeskuksen aineistoon kuin tapahtuneiden onnettomuuksien perusteella tapahtuvaan tarkasteluun. Kriteeriä, miten riskiruohtun painokerroin määräytyy, ei ole määritelty missään tarkemmin. Rahoitusmallin vaikutus on alustavien selvitysten mukaan – 15.3% ja + 11.8% välillä, jolloin rahoitusmallin käyttöönotossa on oltava siirtymäaika ja toisaalta mallin vaikutuksia on tarvittaessa pystyttävä kompensoimaan muilla rahoituselementeillä, mikäli rahoitusmalli uhkaa pelastustoimen palvelutasoa.

50. Sote-maakunnan rahoituksessa otetaan huomioon siirtymätasauksena laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja sote-maakunnan alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus siten, että muutosta rajataan 7 vuoden ajan vuosittain porrastetusti kasvaen. Enimmäismuutos rajataan toistaiseksi pysyvästi enintään +/-150 euroon asukasta kohden vuodesta 2029 lähtien (35 §).

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei

ei pääosin

ei kantaa

Varsinkin toiminnan alkaessa 2023 heikko maksuvalmius voi olennaisesti hankaloittaa käynnistymistä ja pahimmillaan ohjata toimintaa uudistuksen tavoitteiden vastaisesti. Myöskin investointien järkevä toteuttaminen on hankalaa esitetyllä menettelyllä. Maakuntien tulee saada rahoitusta etupainotteisesti. Esim ensimmäinen puolen vuoden erä jo ennen kuin varsinainen toiminta alkaa.

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Ei

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Kysymyksiä muista lakiluonnoksista

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Tasausjärjestelyt kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi ovat välttämättömiä. Esitetyt tasausjärjestelyt ovat kuitenkin riittämättömiä ja uudistus tulee aiheuttamaan monelle kunnalle korotuspaineita veroprosentteihin, koska kuntien mahdollisuudet sopeuttaa toimintamenojaan uudistuksen jälkeen ovat hyvin pienet.

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

- ei
- ei kantaa

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Ei

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Ei

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

Ei

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei

- ei kantaa

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin

ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Ei

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista? Ei

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Ei

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

Ei

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

73. Pidätkö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Ei

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

Ei

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Valtion ohjauksella palveluita on mahdollisuus yhdenvertaistaa, mutta pelkona on, että valtion ohjaus on liian tiukkaa, tasapäistävä ja ei ota huomioon paikallisia ja alueellisia tarpeita.

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

Ei

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutuskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

Maakuntien koetalousarviossa 2017-2019 arvioitiin, että muutuskustannukset ICT:n osalta ovat yhteensä 350 M€ (kaikki toimijat 550-650 M€). Vaikka Sipilän hallituksen aikana maakunnille oli suunniteltu laajemmat tehtävät, ICT-valmistelu keskittyi pääasiassa kriittiseen sote-sektoriin. Satakunnan ICT-valmistelua tehtiin tiiviissä yhteistyössä nimenomaan sote-ICT in house -yhtiön kanssa. Maakuntaudistuksen kaatumisesta on noin vuosi, ja tällä aikavälillä ei ole kyetty viemään alueellisia ICT-ratkaisuja laajamittaisesti eteenpäin johtuen mm. rahoituksen puutteesta. Satakunnassa ei ole myöskään koko alueen kattavaa kuntayhtymää. Näin ollen aikaisemmat suunnitelmat ja kehittämiskohteet ovat edelleen relevantit, joten myöskin aikaisemmat ICT-muutuskustannusarviot tulee ottaa huomioon. Valtakunnallisella tasolla kunnat ja eri alueet ovat edelleen erilaisissa tilanteissa, joten ICT-rahoituksia tulee arvioida aluekohtaisesti. Jotta saavutetaan kansallisesti yhteneviä ratkaisuja, myös valtakunnallisille toimijoille tulisi esittää muutuskustannuksia ICT:n osalta. Myös pelastuslaitosten ICT-muutostuki tulee varmistaa. Kaiken kaikkiaan ICT-rahoitustuen riittävyys on tärkeä varmistaa, jotta toimintaa tukevat ja toiminnan mahdollistavat tekniset ratkaisut ja järjestelmät voidaan toteuttaa.

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

ICT-valmisteluun tulee varata aikaa 2-4 vuotta, jotta jatkuvuus voidaan varmistaa ja merkittävät riskit toiminnalle välttää. Samanaikaisesti on kehitettävä mm. asiakkaille sähköisiä palveluita ja edistettävä digitalisaatiota. Asiakkaiden ratkaisut tulee saada valtakunnallisesti samalle tasolle eri alueilla, ja niiden tulee olla yhtä hyvät niin julkisella kuin yksityisellä puolella. On huomioitava, että asiakas- ja potilastietojärjestelmiä on kehitettävä edelleen merkittävästi aloitetusta konsolidointityöstä huolimatta. Tämä on erityisen tärkeää mm. tiedonhallinnan ja kustannushyötymäärien näkökulmista. Erityisesti sosiaalihuollon puolella on otettava käyttöön Kanta-palveluiden uusia toiminnollisuuksia. Kansalaisten palveluiden lisäksi merkittävimpään kehityskohteisiin kuuluu tiedolla johtaminen, jonka määrittelytyössä edettiin kiitettävästi kansallisessa yhteistyössä edellisen maakunta- ja soteuudistuksen aikana. Aikaisemmin tehtyä suunnittelutyötä tulee hyödyntää laajamittaisesti.

83. Minkälaisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin liittyviä vaikutuksia järjestämisvastuuseen ja ostopalveluihin liittyvästä täsmäntävästä sääntelystä sote-maakunnille aiheutuisi (liittyen esimerkiksi palvelurakenteen muuttumiseen tai palvelutuotannosta aiheutuviin kustannuksiin):

a) vuosina 2021-2022?

b) vuosina 2023-2024?

c) vuodesta 2025 alkaen?

84. Osa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja koskevista sote-maakunnille siirtyvistä hankintasopimuksista saattaisi olla uusien säännösten nojalla mitättömiä. Sote-maakunta olisi velvollinen korvaamaan palveluntuottajille sopimusten mitätöitymisen takia hyödyttömäksi jäävät investoinnit. Minkälaisia vaikutuksia lakisääteisestä mitättömyydestä aiheutuisi sote-maakunnille tai yksityisille palveluntuottajille?

a) vuosina 2021-2022?

b) vuosina 2023-2024?

c) vuodesta 2025 alkaen?

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

kyllä

ei

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimukseen yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

- sote-integraatio
- palvelutarpeen arviointi
- hallinto ja johtaminen
- henkilöstösiirrot
- talous
- omaisuusjärjestelyt
- tietohallinto ja ICT
- viestintä ja osallisuus

muuta, mitä?

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

Maakunta. Tämä ei korostaisi sote-toimintaa ja mahdollistaisi luontevammin muiden toimintojen liittämisen maakunnan toimialaan myöhemmin.

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.